

13. AL CIM. — Radiant acord del metall en fortíssim sobre el trèmol de la corda subratlla l'assoliment del ideal desitjat després dels darrers perills. Els trombons entonen magestuosament el nou tema del cim (transformació del de la natura de *Zarathustra*). Els perills són passats i el sorprenent panorama deixa sobtat l'excursionista emparant-se d'ell una tremolosa emoció que descriuen els violins mentre l'oboè entona una delitosa cantilena, expressió de l'encís i tímidesa que omplena l'esperit davant l'incomparable espectacle. Poc a poc es va refent i animant, començant a donar-se compte de les bel·leses de la natura que l'envolta, i el compositor, amb tota la poixança, fa entonar a l'orquestra un magestuós himne a la natura, amb els temes cabdals, que transforma grandiosament amb tots els recursos del seu geni. L'ànima del caminant, després d'aquest solemni cant de gratitud, és plena de la

14. VISIÓ que els seus ulls contemplen. Els sentiments que en ell va despertant l'espectacle de la creació en tot el seu gran esplendor, són expressats musicalment, amb magnífiques combinacions dels temes del cim, de la muntanya i del sol, creixent sempre en grandiosos fugats, fins esclatar un fortíssim que es resol en el tema dels caminants, en tant que

15. MUNTA LA BOIRA. — El quadre canvia de color. Les esplendors d'abans van afeblint-se, i mentre xiulen els violins, el tema d'abans es transforma en els fagots, acompanyats del heckelfon, donant una magnífica sensació dels moments descrits.

16. EL SOL VA ENFOSQUINT-SE. — Uns acords molt velats en les trompetes ho descriuen i l'orquestra va prenent poc a poc accents més llòbregos, comentant la mutació que la natura experimenta per a menar a la

17. ELEGIA. — Inspirada descripció dels sentiments de desolació i de melangia que omplenen ara els caminants. Totes les alegries d'abans han fugit; la corda canta amb accents melangiosos sobre uns delicats i expressius acords de l'orgue. La tristor va creixent, i el tema del sol apareix molt afeblit en una sentida frase del corn anglès. Els temes que han descrit l'alegria i la boira es fonen ara, i una transformació del de la pujada ens porta a la

18. CALMA PRECURSORA DE LA TORMENTA. — Aquesta calma tan característica és descrita admirablement, donant a l'esperit la justa sensació de l'opressió atmosfèrica. Les timbales inicien trons llunyans. La sentimental melodia que entona l'oboè en el moment de l'arribada al cim sona ara amb tò elegíac en el clarinet baix, la reprèn el corn anglès i, combinant-se amb altres instruments de fusta, donen idea de la més completa desolació. Un ocell gemega feblement (oboè). Un au de presa passa xiscant esfereïda (clarinet baix). El tema del sol es transforma en el de la nit, com en començar l'obra, i vénen les rauxes de vent precursors de la tempestat (acords de metall, passatges cromàtics dels baixos de la corda, timbales, màquina de vent, etc.). Cauen les primeres gotes (*pizzicato* de violins, arpes, flautes i oboès) i creixent tot plegat anem a parar a la

19. TEMPESTA I DEVALLADA. — Els elements es desfermen amb tota poixança, mentre els excursionistes emprenen rabent la devallada. El compositor hi aboca tots els recursos de la seva prodigiosa paleta orquestral, impossible de seguir punt per punt. Un trò formidable esclata en el moment culminant. Els temes de la Simfonia es reproduïxen transformats, capgirats, en barreja aixordadora, dominant-ho tot el tema de la pujada, invertit ara per complet per a descriure la devallada furient. Finalment tot va apaïvagant-se, els núvols es destrien i permeten gaudir la

20. POSTA DE SOL. — El tema que representa aquest apareix de nou tranquil i magestuós en el metall, sobre una reproducció del de la muntanya, i seguit del dels caminants. Encara un lleu record de l'*elegia* ens porta al

21. CREPUSCLE. — Tema del sol en l'orgue, i després en els corns i trompetes, dolç i expressiu. Segueix un no menys expressiu cantàbil en la fusta, i els violins acaben de comentar la devallada amb el tema propi d'aquesta.

22. NIT. — La Simfonia es clou en la mateixa forma com comença. El tema del sol s'apaga per complet, transformat en la nit. Una última aparició molt suau del tema de la muntanya evoca els últims contorns d'aquesta en el capvespre, i finalment els violins fan dolçament per darrera vegada el tema de l'ascensió, com un bell somni realitzat. — J. P.

(Dels programes de l'«Orquestra Pau Casals».)

Text de les cançons, segons traducció adaptada a la música, per Joaquim Pena

INTIMACIÓ SECRETA (MACKAY-STAUBS)

Sus, alça la fúlgida copa
del llavi arran,
i beu en la festa joia
fins sadollar-t!

I quan l'alçaràs, un signe
em fas d'amagat;
sommient llavors responc i trinco
com tu callant...

Com jo, en silenci contempla
al nostre entorn
embriacs, garlaires... menysprea'ls,
no gaire, emprô.

No, alça l'esplèndida copa
vessant de vi
i deix' que en l'àpat tots trobin
un goig feliç.

Mes quan de menjar i beure
prou en tindràs,
deixa al punt dels companys teus la gresca
i els gais esguards.

Ix fora el jardí a passejar-te
pel roserar,
lla amb goig jo seré a esperar-te,
l'usatge és tal.

Repòs en ton pit vull prendre,
sens tu pensa-ho
i tes besades heure
com feiem ans,

trenar en ta caballera
rosetes mil,
oh, vina, l'encisera
l'ansiada nit!

DEMA (MACKAY-STAUBS)

Demà sortirà el sol per nòs encara
i per la via que el meu pas segueixi,
deurà la sort feliç tornà a ajuntar-nos
en mig d'aquesta assoleïada terra.

I envers la platja on l'ona blava es bressa,
davallarem amb calma, sens parlar-nos;
lla ens mirarem de fit a fit sorpresos,
en la pau del silenci embolcallant-nos.

SERENADA (A. F. VON SCHACK-STAUBS)

Prest obre'm,
nina gentil,
prô sens despertar els que dormen
No sento el rierol,
i l'aire subtil
tot just mou fullatge i ridortes.

Doncs obra, noia, a la quieta
sens fer soroll,
suau ta maneta
qui aixequi el baldó.

Amb petja lleugera
com petja d'haurí,

saltironejant per la gleva,
ix prest al clar de lluna en la nit
i junts pel jardí esquitllem-nos.
Les flors s'endormisquen vora el rierol
i embaumen dormint
mentre amor vetlla sol.

Asseu-te ací, on tot de misteri és ple
sota la tilia fosca.

El rossinyol presideixi
nostres amorosos somnis
i la rosa, quan es despertí al matí,
lluï d'eixos gaudis folls de la nit!

CANÇÓ DE BRESSOL (DEHMEL-STAUBS)

Dorm, somnia, oh videta meva,
amb el cel qui belles flors creà!
Broten lla radiants i es bressen
amb el cant que ací la mare et fa.

Dorm, somnia, l'idol de mes ànsies,
amb el dia que desclou la flor;

amb el clar esclat de de l'aua
quan ton ésser fou al món desclòs.

Dorm, somnia, oh ma flor dilecta,
amb la calma de la sacra nit
on l'esclat del seu afecte
fa per mi del món un Paradís.

VISIÓ PLAENT (BIERBAUM-STAUB)

No és pas dormint, que açò jo he somniat,
en ple jorn ho han vist ben clar mos ulls:
era un prat cobert de margarides,
una casa blanca en la enramada,
mil divines formes pel brancatge.

I jo anava amb qui de cor m'estima,
l'ànima tranquil·la en l'aura fresca,
vers la casa blanca, tota calma
i bellesa, que a nós esperava.
I jo vaig amb qui tant m'estima
en la calma i bellesa!

CECÍLIA (HART-STAUB)

Si tu sabessis
ço que és somniar
fogoses besades,
trescar i romandre
amb la estimada,
fit mirar-la,
garlant amoixar-la...
si tu ho sabessis,
daries-me el cor!

Si tu sabessis
ço que és la por
en nit solitària
i amb gran tempestat,
quan res no es troba
que consoli
nostra ànima lassa...
si tu ho sabessis,
vindries vers mi!

Si tu sabessis
quin viure ens dón
la gràcia divina,
que amb forta alenada
empeny nostre vol
vers les clares
regions celestials...
si tu ho sabessis,
viuries ja amb mi!

SIMFONIA DELS ALPS

Ricard Strauss esboçà la *Simfonia dels Alps* l'any 1911, però bentost interrompé aquesta composició per a lliurar-se a les de *Ariana a Naxos*, *Preludi de Festa*, *Motet alemany* i la *Llegenda de Josep*. En terminar aquestes, cap a la fi de 1914, ja esclatada la guerra, reprenqué la de la Simfonia i la deixà totalment acabada al cap de cent dies, el 8 de febrer de 1915.

En l'ordre de les grans composicions simfòniques, ve la *Simfonia dels Alps* a continuació de la *Domèstica*, i tant l'una com l'altra no tenen res de comú amb la forma clàssica de la Simfonia, dividida en quatre parts que contrasten unes amb altres per la diversitat de moviment i de caràcter. Les Simfonies de Strauss no són sinó noves modalitats de la forma del poema simfònic que havia adoptat abans, i la que ara ens ocupa enclou un seguit de quadres musicals sense interrupció, en els quals, ultra la descripció objectiva de la gran natura, hi ha principalment l'expressió subjectiva de les sensacions que aquella produeix en l'esperit de l'autor.

L'argument d'aquesta gran Simfonia descriptiva, consisteix en l'ascensió a un dels grans cims dels magnífics Alps. Pujada al matí, amb un dia esplendorós, i descripció de variats passatges i de les emocions i fatigues de l'excursió; arribada al cim al ple de migdia amb la grandiosa descripció de les sensacions que hom experimenta en contemplar la immensitat

de la natura que l'esguard descobreix i finalment, davallada a la tarda, amb un canvi de temps, en mig d'una forta tempestat com les que tan sovint esclaten en les muntanyes. Els títols que el propi autor va posant en la partitura a cada canvi de quadre, ens serviran de guia per aquesta breu exposició del seu contingut.

1. NIT. — Introducció de l'obra. Acord sostingut pels clarinets, corns i contrabaixos expressant la natura adormida. Intervenien després els fagots i instruments de corda, iniciant veladament ço que després serà l'esplendorós tema del sol (frase descendent, lenta i pianísim). Entre les boires de la nit van apuntant les primeres lluïssors de l'aurora, que permeten oïr els velats contorns del paisatge, amb la primera aparició del tema de la *muntanya* (acords dels trombons i tuba). Les siluetes es van aclarint, ensems que la llum augmenta, les remors creixen amb el deixondiment de la natura (descriu amb una frase ascendent del metall) i per fi un seguit de crides o tocs de diversos instruments, anuncien la imminent

2. SORTIDA DEL SOL. — L'astre del jorn escampa el primer raig damunt la terra (tema ans indicat, vibrant ara en la trompeta, acompanyat dels instruments de fusta i corda). Tot creix, tot devé llum i alegria fins a esclatar un

grandiós fortíssim, en el moment en què el sol fa plena aparició amb tot el seu esplendor (primer els corns i després tot el metall, entonen solemnement el tema del sol, mentre els dibuixos de la fusta i de la corda descriuen l'alegria de la natura). Tot s'interromp després sobtadament; la jornada alpina va a començar.

3. LA PUJADA. — Ple de delit apareix un dels temes capdals de l'obra que descriu la marxa per la muntanya i el qual en aquesta primera part pren, com és natural, la forma ascendent (iniciat pels violoncel·ls). Amb joiosa empena el reprèn la corda, pintant l'embranchida dels excursionistes en emprendre l'excursió, i fent-lo objecte de contínues transformacions. Segueix la pujada, descrita amb gran polifonia orquestral, trencada de tant en tant, a l'ensems que els excursionistes s'aturen per prendre alè. A aquest tema capdal de l'ascensió acompanya ara un altre més trencat i cantellut (corns i trombons) describint les roques i simbolitzant els riscos i perills que menacen les ascensions als alts cims.

4. CACERA. — Els corns de caça ressonen al lluny, describint el pas d'una cacera, mentre el tema de les roques va enfilant-se sempre més feréstec. Després d'aquest breu episodi, l'orquestra canvia de color per a descriure la

5. ENTRADA AL BOSC. — Dolços murmuris, arpeggiats i trinats, són com el buf refrigerant que ve de la boscúria junt amb els remoreigs de l'arbreda, fent tot plegat d'acompanyament d'una ampla i dolça melodia boscana (corns i trombons) que ens canta la sensació que aquesta natura produeix en els vianants. El tema d'aquests es reproduïx en els baixos, ple d'encís i de misteri, i ambdues frases (bosc i caminants) són amplament desenrotllades en una bella pàgina que ens dóna una impressió de natura fortament sentida. Crits dels pastors, cants dels ocells acompanyen el delitós idil·li en plena boscúria, fins arribar

6. VORA EL RIEROL. — El moviment orquestral s'anima, i el tema dels caminants, engrandit, és acompanyat ara d'una moguda figura en la corda i fusta, describint la remor de l'aigua. Aquesta, mansa i pausada en començar, va devenint més ressonant, tant com va acostant-se.

7. LA CASCADA. — Amb una transformació del tema de les roques, ens mena ara l'autor a

meravellar-nos amb l'espectacle de l'aigua caient sorollosa i escumejant. La traça descriptiva de Strauss arriba aquí als seus darrers límits, produint un prodigi de sonoritats orquestrals, ple de les més complicades dificultats d'execució. Però en mig de l'espectacle material, l'autor evoca ensems una espiritual aparició, la dona d'aigua amorosa, cantada pels oboès en inspirada frase. Després els murmuris de l'aigua es van apagant gradualment mentre els caminants s'endintzen

8. PER LES PRADES FLORIDES. — Altre moment de visió poètica, amb nova transformació del tema dels caminants en els violoncel·ls, mentre els acords cromàtics dels violins evocuen novament el tema del sol, que creix a mesura que el jorn va avançant. L'evocació de la vegetació alpina va transformant-se, mentre munten els excursionistes fins arribar

9. PELS ALTS PASTURATGES. — Una impetuosa reproducció del tema de la pujada pels instruments de corda, segueix glossant l'ascensió de la muntanya per arribar a les regions dels alts pasturatges. Els corns entonen una melodia pastorívola i l'orquestra en un intermedi bucòlic descriu gràficament la presència dels remats amb el dringar de les esquelles, els bels dels xais i els bruels dels vedells, junt amb els joiosos crits dels pastors. Un fugat de la corda introdueix el nou episodi

10. PEL BRUGUERAR, PERDUT EL CAMÍ. — El tema de les roques es contraposa al dels caminants, comentant els fatigs dels ascensionistes. L'orquestra creix més i més fins a reaparèixer esplendorós el tema de la muntanya, i una nova reproducció de la pujada ens amena

11. PER LES CONGESTES. — L'agitació d'abans es torna calma i serenitat a la presència dels glaciers; els temes d'abans es fan més lluminosos, com pintant la blancor de la neu engegadora (brillant figura de les trompetes). La pujada va avançant, mentre amb gran energia el tema dels excursionistes és entonat per la corda i els trombons. Mes de sobte s'aturen puix arriben

12. MOMENTS DE PERILL. — Un trèmol en les timbals, dóna la sensació d'esglai; el tema de les roques es dreça menaçador en els fagots i el de la pujada s'hi contraposa, lluitant ambdós uns moments per descriure les darreres embranzides fins arribar